

Ärende: VN/27997/2023

Begäran om utlåtande om den nationella livsmedelsstrategin 2040

Kapitel 3.1: Lönsamhet och rättvisa

Allmänna kommentarer och iakttagelser om kapitel 3.1: Lönsamhet och rättvisa

-

Strategiskt mål 1: Mervärdet fördelas jämnare i livsmedelskedjan.

Anmärkningar och iakttagelser

-

Strategiskt mål 2: Exporten av livsmedel och den internationella konkurrenskraften ökar

Anmärkningar och iakttagelser

-

Strategiskt mål 3: Livsmedelsbranschen är lockande och rättvis

Anmärkningar och iakttagelser

-

Strategiskt mål 4: Produktionsdjurens välbefinnande förbättras

Anmärkningar och iakttagelser

-

Strategiskt mål 5: En rättvis dataekonomi skapar värde i livsmedelssystemet

Anmärkningar och iakttagelser

-

Kapitel 3.2: Försörjningsberedskap

Allmänna kommentarer och iakttagelser om kapitel 3.3: Försörjningsberedskap

-

Strategiskt mål 1: Riskhanteringen stärks i livsmedelssystemet

Anmärkningar och iakttagelser

-

Strategiskt mål 2: Livsmedelsproduktionens kontinuitet tryggas

Anmärkningar och iakttagelser

-

Strategiskt mål 3: Produktionsinsatsernas självförsörjningsgrad ökar

Anmärkningar och iakttagelser

-

Kapitel 3.3: Naturens bärkraft

Allmänna kommentarer och iakttagelser om kapitel 3.3. Naturens bärkraft

-

Strategiskt mål 1: Livsmedelskedjans klimatkonsekvenser minskar

Anmärkningar och iakttagelser

-

Strategiskt mål 2: Den biologiska mångfalden ökar och naturens tillstånd förbättras

Anmärkningar och iakttagelser

-

Strategiskt mål 3: Näringsutsläppen minskar och åkrarnas vattenhushållning förbättras

Anmärkningar och iakttagelser

-

Kapitel 3.4: Matkultur och välbefinnande

Allmänna kommentarer och iakttagelser om kapitel 3.4: Matkultur och välbefinnande

-

Strategiskt mål 1: Användningen av inhemska livsmedel ökar och förståelsen för livsmedelssystemet stärks

Anmärkningar och iakttagelser

-

Strategiskt mål 2: Ökade möjligheter till hälsosam mat

Anmärkningar och iakttagelser

-

Strategiskt mål 3: Maten är en del av en rik och levande matkultur

Anmärkningar och iakttagelser

-

Strategiskt mål 4: Gemenskapen kring maten ökar och stärker välbefinnandet

Anmärkningar och iakttagelser

-

Kapitel 4: Färdigheter som ska utvecklas

Anmärkningar och iakttagelser om kapitel 4: Färdigheter som ska utvecklas

-

Andra kommentarer

Andra kommentarer om strategin

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. tackar för möjligheten att ge utlåtande om förslaget.

Bakgrund

Målet med den nationella livsmedelsstrategin är att skapa en referensram för att bygga upp ett hållbart och lönsamt livsmedelssystem i Finland. Strategin har beretts i dialog med över 600 företagare, konsumenter, tjänstemän, forskare och representanter för organisationer på olika håll i Finland. Den innehåller en gemensam vision samt fyra strategiska målsättningar och mål som stöder

dessa. De strategiska målen gäller lönsamhet & rättvisa, försörjningsberedskap, naturens bärkraft och matkultur & välbefinnande.

SLC:s åsikt

SLC anser att de strategiska målsättningarna är välvalda, men det som vi saknar på vissa punkter är mera konkreta åtgärdsförslag för att nå målsättningarna. Det finns säkerligen skäl att strategiprogrammet kompletteras i ett senare skede med konkreta åtgärder som krävs för att uppnå målen.

Lönsamhet & rättvisa

-Ett problem är att lönsamheten på lång sikt har försämrats inom primärproduktionsledet och andelen av konsumentpriset har minskat. För att rätta till detta behövs lagstiftning men också frivilliga åtgärder av hela livsmedelsektorn.

För att skapa en gemensam situationsbild över den faktiska situationen inom livsmedelsbranschen behövs ett gemensamt datarum där relevant marknadsinformation samlas och analyseras görs tillgänglig för de olika aktörerna i matkedjan. Representanterna för livsmedelskedjan beställde en utredning över detta av REINU Econ/Kyösti Arovuori hösten 2023. Idag saknas viss marknadsinformation t ex försäljningsmängderna inom restaurang – och foodservicesektorn, så helhetsbilden över livsmedelsmarknaden är bristfällig. Både Naturresursinstitutet och Statistikcentralen producerar idag statistik som är relevant för marknadens funktion. SLC anser att den naturliga platsen för det gemensamma datarummet är Naturresursinstitutet Luke.

-Behovet av att stärka primärproduktionen gäller även att skapa ett tätare samarbete och växelverkan mellan producenter, jordbruksrådgivning och forskning. Samarbetet inom ramen för Agrihubi har lyft fram att det finns vissa brister i det nuvarande samarbetet, som behöver åtgärdas.

-Strategin för befrämja frivilligt samarbete inom livsmedelskedjan (producenter, livsmedelsindustri och livsmedelshandel) för att utveckla spelreglerna för rejäl handel inom livsmedelsektorn. Det finns goda exempel t.ex. på Irland där producenterna och livsmedelshandeln har uppgjort gemensamma strategier för rejäl handel bland annat för trädgårdsprodukter (National Strategy for Horticulture Retail Charter). Det finns också orsak undersöka hur samarbetet inom olika branschorganisationer (spannmål, potatis etc.) kan stärkas från det nuvarande med tanke t.ex. export.

-I strategin bör man uttala tydligare att den offentliga sektorn bör gå i spetsen för att befrämja den inhemska maten. Det är viktigt att klargöra hur lagen om offentligt upphandling kan befrämja denna målsättning. En brist idag är att vi inte har några uppgifter om andelen inhemska livsmedel inom den offentliga upphandlingen.

-I EU:s marknadsordningsförordning 210 § öppnas också nya möjligheter för ett tätare samarbete inom livsmedelskedjan som bör utredas.

-Det är viktigt att kunna identifiera och stöda olika typer av startup-företag inom livsmedelsbranschen. SLC anser att det skulle behövas någon typ av startup stiftelse inom livsmedelssektorn som skulle samla uttryckligen de små och medelstora företagen och sporra dem på olika sätt framåt.

Försörjningsberedskap

SLC stöder de strategiska målen under denna punkt.

Naturens bärkraft

SLC kan på det stora hela omfatta de strategiska målen under denna punkt. De är i långt enhetliga med SLC/MTK färdplanen för jordbruksnaturens mångfald och vår klimatfärdplan. Målsättningen som gäller att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel bör beakta att situationen redan nu är alarmerande när det gäller tillgången av växtskyddsmedel för specialgrödor. I många fall finns det inga alternativa preparat eller förebyggande åtgärder att ta till, vilket kan i värsta fall slå ut t ex regional frukt och frilandsodling. Tillgången av växtskyddsmedel måste säkerställas.

Matkultur & välbefinnande

SLC kan omfatta de strategiska målen under denna punkt. I punkten "maten är en del av en rik och levande matkultur" är det viktigt att betona vikten av att stöda nya lokala och regionala samarbetsmodeller direkt mellan lokala producenter och konsumenter på sidan av den traditionella mathandeln. Sådär kan konsumenterna och de lokala invånarna på konkret sätt stöda utvecklingen av den lokala matkulturen. På sidan av gårdarnas direktförsäljning finns det olika samarbetsprojekt och -företag som befrämjar samarbetet mellan lokala producenter på ett kostnadseffektivt sätt. I huvudstadsregionen fungerar Finlands och kanske Världens första producent och konsumentkooperativ Uudenmaan Ruoka-Nylands Mat som förmedlar lokala produkter direkt från producenterna året runt.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND SLC R.F.

Jonas Laxåback

verksamhetsledare

Rikard Korkman

ombudsman

Laxåback Jonas

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.